

Het getuigt echter evenzeer van een gebrek aan wijsheid en van menselijkheid, de vrouw als een interessant proefdier te beschouwen. Dat het „proefdier” in kwestie zich hiervoor maar al te graag laat gebruiken, doet daar niets aan af.

Hoezeer ook de sociale en morele inzichten veranderd zijn, van een arts verwacht en verlangt men nog steeds leiding en niet een toegeven aan verlangens. Zeker niet, als het gaat om „medicamenten, waarvan de ongunstige bijwerkingen pas na lange tijd ten volle bekend en begrepen worden”.

Zachte heelmesters maken nog steeds stinkende wonden! Dit is een wijze uitspraak, waarvan de juistheid door niemand betwijfeld kan worden, niettegenstaande het feit, dat ze niet bewezen kan worden met concrete cijfers, met „vaststaande feiten”.

Literatuur: DEFARES, J. G. (1967) *Ned. T. Geneesk.* **III**, 1115. — KLOOSTERMAN, G. J. (1967) *Ned. T. Geneesk.* **III**, 1452 en 1890. — SCHÖPPING, J. M. (1967) *Ned. T. Geneesk.* **III**, 1732.

Maastricht, 24 oktober 1967

J. M. SCHÖPPING

De heer SCHÖPPING heeft intuïtieve bezwaren tegen toediening van ovulatieremmers. Dat is zijn goed recht. Hij zoekt naar argumenten om zijn aprioristische zienswijze te staven en tracht argumenten van anderen, die met zijn zienswijze in strijd zijn, te weerleggen. Ook dat is begrijpelijk. Hierbij heeft hij zich echter laten verleiden, zonder kennis van zaken getallen uit een internationale statistiek te gaan interpreteren op een manier die ontoelaatbaar is.

In mijn eerste antwoord aan de heer SCHÖPPING heb ik uiteengezet waar de fout in zijn redenering zat. Integrale statistieken uit ontwikkelingslanden laten namelijk geen splitsing toe in cervix- en corpuscarcinoom volgens de internationaal aanvaarde regels. Wel zijn er talrijke gegevens uit grote klinieken in die landen die zeer betrouwbare conclusies toelaten, en zonder uitzondering maken deze duidelijk dat het corpuscarcinoom in ontwikkelingslanden een zeldzame tot zeer zeldzame aandoening is, terwijl het cervixcarcinoom in die landen veel voorkomt. Vandaar dat het (beginnende) cervixcarcinoom wel als aparte groep voorkomt in landelijke statistieken uit die gebieden, maar het corpuscarcinoom in het geheel niet.

Ik heb in mijn eerste antwoord aan de heer SCHÖPPING getracht dit duidelijk te maken zonder hem hierover hard te vallen, omdat het nu eenmaal begrijpelijk is dat een niet-medicus zich in de vingers snijdt wanneer hij alleen maar met wat gezond verstand gewapend en zonder werkelijke kennis van zaken statistieken gaat interpreteren. Ik wist toen nog niet dat de heer SCHÖPPING zulk een afkeer van zachte heelmesters heeft. Ik hoop het nu duidelijker gezegd te hebben.

Amsterdam, 1 november 1967

G. J. KLOOSTERMAN

ACUTE LEVERVERVETTING TIJDENS DE ZWANGERSCHAP

Naar aanleiding van het verslag over de klinisch-pathologische conferentie (1967) betreffende een gravida met icterus zij het ons vergund een enkele opmerking te maken.

In de discussie stelt collega DE NEEF dat de door ons beschreven patiënte (1965) pyelonephritis had en daarvoor gantrisine kreeg. In het door ons gepubliceerde artikel staat dit niet vermeld. De patiënte had geen pyelonephritis en zij kreeg vóór de partus nóch gantrisine, nóch enig ander geneesmiddel (met name ook geen tetracycline-preparaat).

Zoals collega DAAMEN in dezelfde discussie even tevoren opmerkte, was er bij onze patiënte dus inderdaad geen toxische factor aantoonbaar.

Literatuur: Klinisch-pathologische conferentie (1967) *Ned. T. Geneesk.* **III**, 1755. — ENTER, C. H. J. VAN, en J. T. F. SLUITER (1965) *Ned. T. Geneesk.* **109**, 561. — ENTER, C. H. J. VAN en J. T. F. SLUITER (1966) *T. Gastro-ent.* **9**, 504.

Veenendaal, 17 oktober 1967

C. H. J. VAN ENTER
J. T. F. SLUITER

ERVARINGEN MET KRISTALLIJN DIHYDROTACHYSTEROL

Het referaat onder bovenvermelde titel van de publikatie van HARRISON en medewerkers (1967) kan in verband met de vermelding van de naam A.T. 10 tot misverstand aanleiding geven:

Blijkbaar wordt onder de naam A.T. 10 in de Engelssprekende landen een mengsel van steroïden verstaan. Door Bayer en Merck wordt evenwel onder het merk A.T. 10 sinds het midden der jaren vijftig een preparaat geleverd, dat bestaat uit een oplossing (in olie) van 1 mg kristallijn dihydrotachysterol per ml, met andere woorden een preparaat dat identiek is met dat waarmee HARRISON e.a. zulke opmerkelijke resultaten verkregen.

Vermoedelijk houdt deze verwarring verband met de omstandigheid, dat na de Tweede wereldoorlog de Duitse merkrechten voor een deel zijn overgegaan aan de vroegere licentienemers van de desbetreffende ondernemingen.

Duidelijk is echter, dat in die landen waar Bayer en Merck hun preparaat A.T. 10 leveren, o.a. in Nederland, geen vrees behoeft te bestaan voor een verschil in werking tussen A.T. 10 en kristallijn dihydrotachysterol, immers hier is A.T. 10 identiek met kristallijn dihydrotachysterol.

Literatuur: HARRISON, A. F., F. LIFSHITZ en R. M. BLIZZARD (1967) Dihydrotachysterol and calciferol in vitamin D therapy. *New Engl. J. Med.* **276**, 894. — Referaat (1967) *Ned. T. Geneesk.* **III**, 1770

Oktober 1967

N.V. NEDIGEPHA (BAYER-Leverkusen)
E. MERCK Nederl. N.V. (E. MERCK - Darmstadt)

BERICHTEN BUITENLAND

Wereldberichten

Uitreiking van de Nobelprijs. — De Nobelprijs voor geneeskunde en fysiologie wordt 10 december te Stockholm uitgereikt aan GEORGE WALD (Verenigde Staten), HALDAN KEFFER HARTLINE (Verenigde Staten) en RAGNER GRANT (Finland) voor hun „ontdekkingen over chemische en fysiologische visuele processen die zich primair in het oog afspelen”.

Australië

Een ziekenzaal „Niet Roken”. — De directie van het algemene ziekenhuis te Daw Park (Zuid-Australië) heeft in het begin van dit jaar een paviljoen voor mannen met 38 bedden voor niet rokende patiënter bestemd. De uitkomsten waren zeer bemoedigend. Voor een belangrijk deel was dit te danken aan het goede voorbeeld van de behandelende artsen. Niemand van het geneeskundige personeel zondigde in werktijd; „and two sisters gave up smoking entirely”. Collega van andere afdelingen, die op bezoek kwamen, prezen de zuivere lucht in de zaal niet-roken, en merkten op dat er 's nachts minder werd gehoeft. (*Lancet*, 7 okt., bl. 765.)